

Òmnium Cultural, dos projectes cara a cara

Aquest 16 de novembre hi ha les eleccions definitives a la presidència d'Òmnium Cultural. Es tanca així un procés polèmic que desembocà en l'anul·lació dels anteriors comicis, que guanyà la candidatura renovadora de Jordi Porta al fins llavors president, Josep Millàs. EL TEMPS ha convocat els dos principals candidats, Jordi Porta, i Josep Espar, per confrontar els seus punts de vista.

Després d'uns anys de letargia, Òmnium Cultural viu una de les seves èpoques de màxima ebullició, immersa en un dels processos electorals més llargs i polèmics que mai a viscut. Paradoxalment, però, s'han convertit en l'inici d'un període d'enfortiment i renovació d'aquesta entitat històrica del catalanisme cívic. La llista renovadora, encapçalada per Jordi Porta, guanyadora virtual de les eleccions trabucades i finalment anul·lades del passat mes de març, es presenta de nou amb l'esperança de repetir l'èxit obtingut. A aquesta segona cursa electoral ara s'hi ha afegit, però, un altre aspirant, Josep Espar Ticó, amb una llista alternativa, i Josep Vergés, en solitari. EL TEMPS ha reunit els dos principals candidats, Jordi Porta i Josep Espar.

JOSEP ESPAR: Puc començar amb una pregunta?

EL TEMPS: I tant.

J. Espar: A veure si ens posem d'acord les dues candidatures...

JORDI PORTA: Ja ho contesto...

—Ja estava prevista, aquesta. Però, en tot cas, primer voldria que expliquessin què carai va passar en les altres eleccions.

J. ESPAR: Ja ho ha explicat el senyor Cardona en el diari Segre...

J. PORTA: Va passar una cosa que no havia passat mai a l'Òmnium: s'hi presentà més d'una candidatura. Una part de la vella guàrdia d'Òmnium, per entendre'ns, ens van considerar com un grup forà que volíem abordar l'entitat. Això provocà una situació de tensió. Les eleccions no van anar com haurien d'haver anat. El primer error va ser enviar una carta als socis dient que podien delegar el vot al president i van si-

lenciar l'existència d'una altra candidatura. Això s'hauria pogut portar a tribunals, per malversació de fons, perquè ho havia pagat l'entitat. La cosa es va anar embolicant. El vot presencial ens fou molt favorable. Llavors començà a haver-hi impugnacions en els vots delegats. Josep Millàs estava convençut que amb els 1.500 vots que tenia en tindria prou. Però la nostra gent va aconseguir-ne 1.700. Tots plegats hauríem pogut anar fent impugnacions. Però no era una situació bona per a l'entitat. Així que acordarem retirar les candidatures i reformar els estatuts de l'entitat. Tot el que s'ha fet s'hauria pogut fer més ràpid. Però bé, les coses han anat com han anat i el 16 de novembre tenim les eleccions.

—Comparteix aquesta visió del que va passar, senyor Espar?

J. ESPAR: Jo em dono per satisfet que, gràcies a aquesta barrija-barreja de si els vots eren dels uns o dels altres, s'ha aconseguit democratitzar l'entitat. Per tant, d'alguna manera, Òmnium i el país ja hi han guanyat.

—Vostè, senyor Espar, però, no s'hi va presentar en les primeres eleccions. Sí que ho fa ara. Què ha canviat?

J. ESPAR: No m'hi vaig presentar perquè llavors jo estava en l'Associació Conèixer Catalunya (ACCAT), en la qual fem feina llarga. Aquesta associació es plantejà per a una època limitada, no per funcionar sempre. Vaig pensar que el que fèiem en ACCAT es podia fer a través d'Òmnium. Llavors va haver-hi un problema. En Fèlix Martí, partidari del senyor Porta, em va dir "ep, no barregem les coses".

D'altra banda, com passa sempre amb les coses que duren molt de temps

sense canviar, Òmnium donava una imatge de cansament. Es plantejava una oportunitat en la qual jo podia treure elegantment el que fa l'ACCAT per anar-ho traspasant a l'Òmnium. En el moment que s'acabin les eleccions, si surto elegit, tornaré a plantejar a l'ACCAT la fusió. De moment, tant si guanya el senyor Porta com si ho faig jo, la Fundació del Congrés de Cultura Catalana —que té endegades unes reflexions col·lectives d'interès per al país— oferirà fer els seus treballs conjuntament amb Òmnium.

—Però si la seva candidatura no guanya, l'ACCAT continuarà funcionant...

J. ESPAR: Penseu que si no guanyéssim es podria plantejar a la llista guanyadora a veure què fem amb l'ACCAT. No vol dir que haguem de desaparèixer, hem de conjuntar esforços. Per exemple, si Òmnium ha fet 20, 25 o 30 cursos d'història i nosaltres n'hem fet més de 500 en un parell d'anys, com pot ser que no haguem unit esforços per fer-los el més bé possible?

I és per això que a mi m'hauria agradat molt arribar a un pacte amb aquests senyors. A la seva candidatura tenen tres o quatre persones, començant pel senyor Porta, tan supervàlides! El mateix Gifreu... Vosaltres no creieu que el mateix Forners, de Lleida, no és un tiarro formidable? O el nostre amic comú, Jordi Manent, quin persona més formidable! O aquella noia de Vic que teniu...

J. PORTA: ...la Montserrat Vergés?

J. ESPAR: És espantós!

—Suposo que el senyor Porta ja ho deu saber...

J. PORTA: I tant que sí. Però sobre el tema de la coordinació i d'unir esforços, sempre ho hem tingut present en la nostra candidatura. Aquest era un tema pendent a Òmnium i, en alguns casos, una barrera. Cal coordinació entre entitats, sense interferir en els objectius específics de cadascuna, i ajudar aquelles que puguin necessitar un cert suport administratiu.

Aquesta coordinació també ha d'arribar a tots els Països Catalans. S'hauria de reforçar la Federació Lluïll. Si guanyem, jo ja he parlat amb el senyor Vicent Martínez Sancho, president

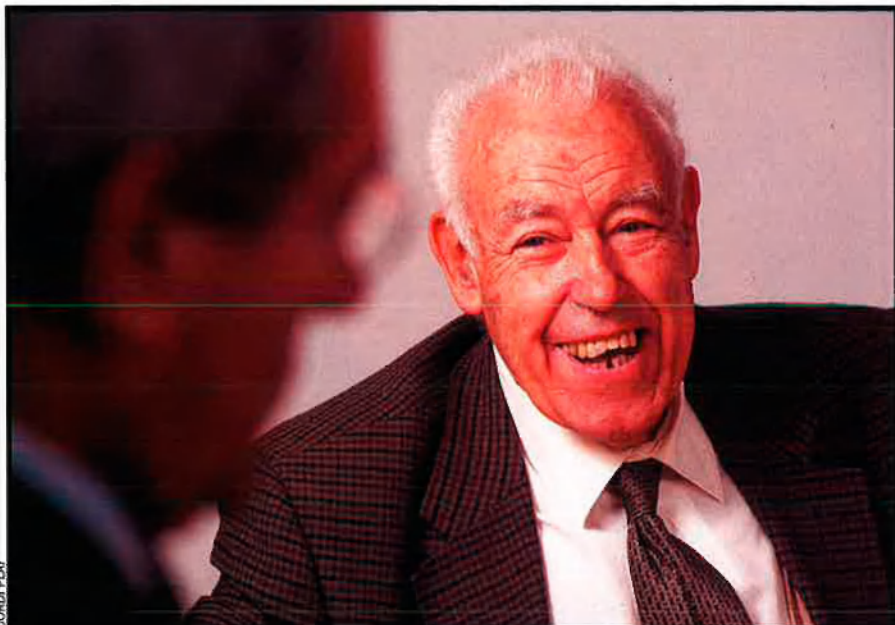
Jordi Porta: "Cal coordinació entre entitats, sense interferir en els objectius específics de cadascuna, i ajudar aquelles que puguin necessitar un cert suport administratiu."

d'Acció Cultural del País Valencià, i amb Toni Mir, de l'Obra Cultural Balear, perquè en algunes iniciatives podem anar molt més coordinats.

I sobre el tema de si anàvem junts o no en una llista...

J. ESPAR: Em deixes interrompre? L'Antoni Mir, el Quico Mira o jo mateix, també érem de "Països Catalans". I ho havia estat fins el Congrés de Cul-

tura Catalana, quan vaig anar a Ciutadella, a fer un acte. Em vaig trobar tota la gent que em deia "això de Països Catalans ens molesta". No era un, era tot un grup de Ciutadella! I l'altre dia, quan vaig anar amb l'Eurocongrés a l'Alguer, em vaig entrevistar amb el Toni Mir i em va confirmar això. Em va dir, "deseu el terme Països Catalans, que fa mal". Llavors em va dir que ara

JORDI PLAY

Josep Espar: "Per què hem d'usar el terme Països Catalans, si a alguns els molesta? Que es parli de Països Catalans se me'n fum, mentre parlin de la Catalunya del Nord i no de Catalunya Nord!"

al País Valencià hi ha els defensors de Països Catalans, que han fet molta feina, però hi ha tota una altra gent, els del Bloc, que no en volen sentir a parlar. Per què ho hem d'usar, si hi ha gent que li molesta? A mí, que es parli de Països Catalans se me'n fum, mentre parlin de la Catalunya del Nord i no de Catalunya Nord!

J. PORTA: Jo també vaig anar al Congrés de Cultura Catalana a les Illes, a Palma. I al País Valencià hi ha qui també diu: "Sóc català del sud i tu valencià del nord." Jo sempre he utilitzat la terminologia que la gent dels Països Catalans em demana. Amb els meus trenta anys de treball al capdavant de la Fundació [Jaume Bofill] he fet sempre al País Valencià i a les Illes allò que la mateixa gent m'ha demanat. Ara, "ells" qui són? Home, hi ha molts sectors, depèn amb qui vols anar. Però, en aquests moments, una de les coses que s'ha de fer, digues-li com vulguis, és que les tres entitats més emblemàtiques, que formen la Federació Lull, s'han de reunir i plantejar els problemes, per conjuntar esforços.

—És prioritari, això?

J. PORTA: Prioritari ho és tot. Tenim 21 punts al nostre programa. Ara, em sembla que cal una coordinació entre

entitats i associacions del Principat, però també entre les dels Països Catalans.

Al Principat passa el mateix. Formo part d'Opinió Catalana, de Les Noves Bases de Manresa, de no sé què... Home, potser que una vegada l'any ens reunim tots i mirem quins programes tenim i si podem evitar duplicitats. I l'entitat que té la capacitat de fer aquest paper és l'Òmnium Cultural.

J. ESPAR: Sí senyor. I només ho pot fer Òmnium Cultural. Perquè té gent a tot arreu, té solatge històric. I això segon és molt important.

J. PORTA: Sí coincidim tant, si som tan bona gent, si tenim un programa tan semblant —pràcticament repetiu el nostre programa de fa un any!— per què us heu presentat? Aquesta és la gran pregunta!

J. ESPAR: Entre altres coses per allò que et deia. Jo, en la primera convocatòria, si no hi hagués hagut rebombori... Però llavors s'acumulen dues coses, la caducitat de l'ACCAT i el rebombori de les eleccions a Òmnium...

J. PORTA: La unitat, que tant em demanes, està justament en el fet que nosaltres aportem a Òmnium gent de les delegacions territorials i de la base de Barcelona que moltes vegades n'ha

estat exclosa. De fet, ara elegim la meitat de la junta. Si volem unitat, hem de deixar pas també a aquesta gent.

J. ESPAR: Tu em vols confondre amb la part de junta que quedarà a Òmnium. Tu em vols comparar...

J. PORTA: Home, l'Anna Aguiló anava a la llista d'en Millàs. És molt vàlida, però no em diguis que no!

J. ESPAR: Sí, home, però no s'ha de mirar això, s'ha de mirar si s'és vàlid o no. El teu amic Torra, de Manresa, un tio formidable —tota la nissaga ho és— va a favor teu i és dins la junta. Però què han fet allà dins, quan tenien oportunitat i eren a la junta? Els altres, poden ser molt vàlids, però estaven una mica adormits. Però és que només organitzant els premis d'Honor de les Lletres Catalanes i les Nits de Santa Llúcia, ja és feina. Només els retrec no haver donat mai el premi a Badia i Margarit.

J. PORTA: Bé, hi ha uns jurats...

J. ESPAR: Sí, però no ens considereu del mateix tarannà i actitud, que...

J. PORTA: No, però si ets tu el qui vas dient que hi ha quatre o cinc persones de la meua candidatura que poden desfer Òmnium! És el mateix que deia en Millàs. Tu saps com ha anat la història i que hi ha hagut gent que ha intentat participar en Òmnium i no se n'ha sortit. Per tant, nosaltres el que intentem és agafar un conjunt de gent i incorporar-los en la dinàmica de l'entitat.

I ara jo em torno a fer la pregunta, quan dius "quina llàstima no anar units", és que jo no he dividit res, ets tu qui t'has incorporat ara! Per què?

J. ESPAR: Home, hi ha unes eleccions obertes o no?

J. PORTA: Sí.

J. ESPAR: Doncs em sembla que tinc dret a presentar-m'hi.

J. PORTA: I tant, faltaria més! Si no em demanessis la unitat no hi tindria cap inconvenient, però és que em demanes unitat!

J. ESPAR: No, a veure, jo demanava "unitat", m'heu argumentat el "no" setanta mil cops i he tirat la tovallola.

—Em penso que, malgrat tot, això de la unió de candidatures, ni el per què ara es presenta Josep Espar Tico no queda clar.

J. ESPAR: Per als lectors intel·ligents, la resposta de Porta és molt vàlida.

—Sí, però fem un copet de mà als qui no ho som tant...

J. PORTA: Em continua sorprenent, no que es presenti una altra candidatura —és el que vaig fer jo—, sinó que em diguis: “Vosaltres trenqueu la unitat, jo vinc a representar la unitat.” No. L’“Òmnium de tothom” som tots. El problema és que alguna cosa de la meua candidatura no us agrada. Es veu que us agradava el que feia en Millàs, perquè us presenteu ara, no llavors.

J. ESPAR: Per favor...

J. PORTA: És que hi ha molta gent que fa temps que deia que l’Òmnium s’havia de renovar, però ningú va atrevir-se a presentar-se. Ho fem nosaltres, fem una confrontació que bona part dels qui hi havia la consideren com una agressió externa i fan tot el que fan. I ara, comença a venir gent que es presenta. Em sembla molt bé que ho facin, però que no em parlin d’unitat.

Ara bé, que en unes eleccions d’una entitat hi hagi més d’una proposta pot generar un debat intern i, fins i tot, en el cas de l’Òmnium, extern, entre els ciutadans. Això és positiu.

J. ESPAR: Si haguessis sentit els elogis que vaig fer-te a Terrassa!

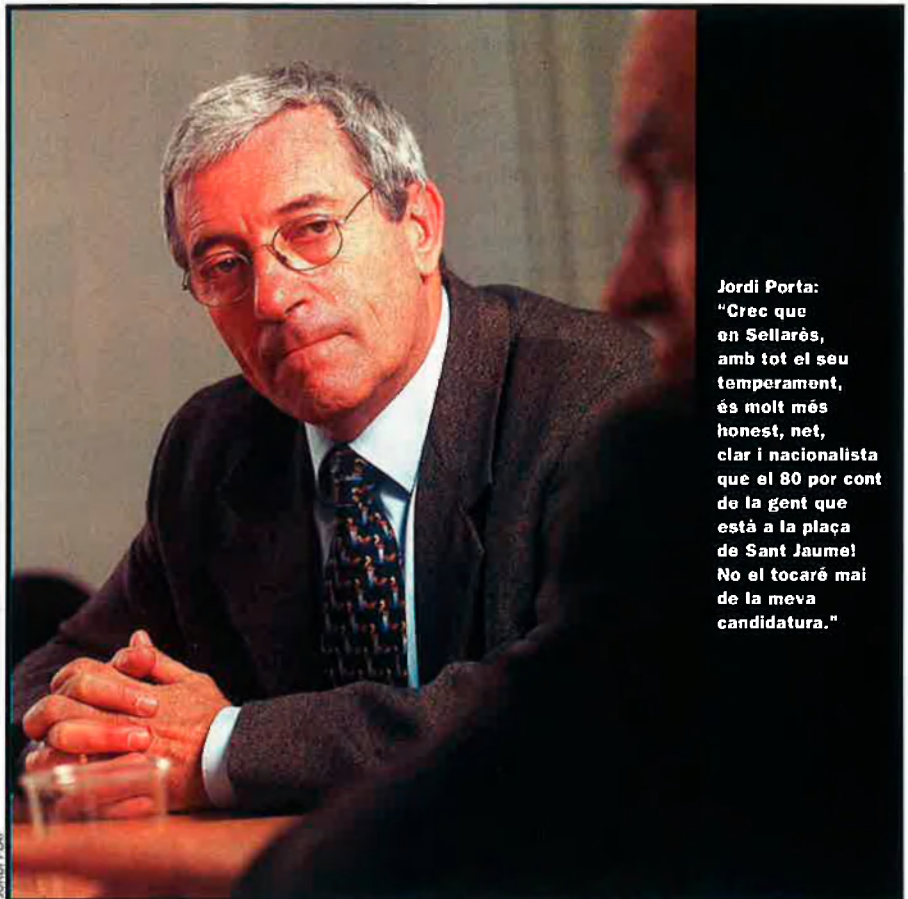
J. PORTA: Si jo també en faig de tu. A tot arreu on vaig sempre dic que no tinc ganes de polemitzar amb el senyor Espar. Tinc ganes de polemitzar amb en Vidal-Quadras!

J. ESPAR: Sí, però un dels teus amics diu “l’enemic de Catalunya, no és a Madrid, és a la plaça de Sant Jaume”.

J. PORTA: Qui ho diu, això? Jo això no ho he sentit mai.

J. ESPAR: Gent de la teua candidatura.

J. PORTA: S’han dit moltes coses que no són veritat sobre gent de la meua candidatura. També he sentit molts penjaments, i ara sí que ho vull dir clar, d’en Miquel Sellarès, una persona que es veu que feia nosa a la meua candidatura. Doncs, crec que en Sellarès, amb tot el seu temperament, és molt més honest, net, clar i nacionalista que el 80 per cent de la gent que està a la plaça de Sant Jaume! No el tocaré mai de la meua candidatura. La unitat que

Jordi Porta:
“Crec que en Sellarès, amb tot el seu temperament, és molt més honest, net, clar i nacionalista que el 80 per cent de la gent que està a la plaça de Sant Jaume! No el tocaré mai de la meua candidatura.”

em proposava en Josep Espar era que jo deixés buits aquests tres o quatre llocs que “fan nosa”. No els puc tocar, per fidelitat personal i per convenciment.

J. ESPAR: No, però serien omplerts per persones consensuades...

J. PORTA: Això jo no podria fer-ho!

—Hi ha la tendència a portar al terreny partidista qualsevol confrontació electoral. Amb les eleccions d’Òmnium també ha passat. S’ha dit que la llista de Porta és propera a ERC i la d’Espar és de CiU...

J. PORTA: Jo no ho he dit mai. Els primers a dir-ho han estat ells, parlant de la meua candidatura. En la nostra candidatura hi ha gent, jo mateix, que no hem militat en cap lloc —no ho dic com a mèrit, és pel simple fet que les circumstàncies m’han dut aquí. Hi ha gent de totes les sensibilitats catalanistes, com el Miquel Esquirol, un dels fundadors de CDC, fins a gent propera a ERC. Ara, jo sé, i si no, Josep, ja em corregiràs, que en alguns moments de la vostra campanya electoral heu fet

servir l’estructura del partit. El que passa és que quan consta que un partit és darrere d’una candidatura, els altres partits se t’acosten. I a això no hi he volgut jugar mai. L’Òmnium Cultural ha de ser una entitat cívica, no la corretja de transmissió de cap partit.

J. ESPAR: Nosaltres parlem d’innovació. Per això presentem les “comarques pilot”. Com que tinc tanta experiència de país, sé que no es pot fer tot alhora. D’aquí ve això de les comarques pilot. D’aquestes, n’hi ha una, l’Alt Urgell, on de moment tenim una seixantena de persones, algunes d’elles d’ERC, disposades a tirar endavant el projecte. I així en altres casos. Aquests senyors d’ERC els he tingut a casa dinant parlant del projecte...

J. PORTA: I jo he estat a Reus parlant amb els de CiU, és que no té res a veure això! Per cert, he estat amb gent de les delegacions, algunes les heu posades com a “comarques pilot” i no en sabien res, com els de l’Alt Empordà.

J. ESPAR: Era el grup de Roses...

—Com volen fer créixer l'Òmnium?

J. PORTA: Cal parlar-ho amb les delegacions territorials. De tota manera, ha d'haver-hi un creixement en dos sentits: territorial i intergeneracional. Hem de poder incorporar noves sabes. Per fer-ho, Òmnium, a part de ser atractiu, ha de donar serveis als socis.

J. ESPAR: Penso que esteu clarament equivocats. Qui vulgui serveis, que vagi a altres llocs. Òmnium ha de satisfer el país i la gent que hi sigui ha de ser activa, no buscar un grup que es reuneix per fer coses o convertir-se en el centre comarcal per jugar al dòmino.

J. PORTA: No, no, però a banda dels cursos de català o d'història, que també calen, hi ha altres coses. A Mataró, per exemple, van provar una experiència interessant. Quan hi ha un acte cultural de qualitat, teatre, una exposició, etc., en comptes de demanar subvenció a l'alcalde, demanen cent entrades, posem el cas, per als socis. S'estimula el consum cultural de qualitat i s'ofereix als socis entrades a més bon preu.

—Un grup important de delegacions ha creat la XOC (Xarxa d'Òmnium Cultural). Donen suport a Jordi Porta i són crítics amb Josep Espar...

J. ESPAR: Aquesta xarxa és una reunió d'amics. No representen l'Òmnium de cada poble, sinó el grup d'Òmnium que va a favor d'una candidatura.

J. PORTA: Home, no és ben bé això. És com si jo digués que la junta actual no representa Òmnium Cultural. Són gent elegida pels socis. Per tant, tenen tota la legitimitat i representativitat d'una estructura democràtica. L'altra cosa és que no sabem com respondran els socis. Això és tota una altra qüestió!

J. ESPAR: Van fer una convocatòria per l'acte del senyor Porta a Mataró. Quan vaig trucar jo per fer-ne una...

J. PORTA: No vas trucar tu, va ser en Miquel Renui [dirigent de CDC]...

J. ESPAR: Bé, sí, però em van dir que ja havien fet l'acte. Llavors, al final, la teva simpatiquíssima Mercè Colomer, gran demòcrata, ha vist clarament que això no podia ser.

J. PORTA: A veure, qualsevol candidat que vulgui ha de poder fer un acte electoral en qualsevol delegació territorial, això sempre ho he dit.

Jordi Porta
Josep Espar: "Hi ha una nova generació que és impressionantment favorable al país."

—Com paguen, en els seus casos, els costos de la campanya a Òmnium?

J. ESPAR: La meva dona m'ha posat un límit, un límit absolut. Ella creu que ja he fet prou feina i que no m'he de gastar ni un duro més. És un límit que existeix, perquè els talons els vaig fent jo mateix molt sovint. Per cert, ningú de la candidatura m'ha dit "sóc aquí". Estic segur que si ho demano respondran. No ho penso fer, però seria maco que hi hagués alguna oferta.

J. PORTA: A la nostra pàgina web hem posat un compte corrent per a aquells que vulguin col·laborar. Però la nostra candidatura, ja des del mes de març, mou una vintena de persones. Alguns d'ells són gent jove, acabats de casar, etc. Per tant, no disposen de gaires recursos; això sí, aporten molta feina. Ara, quan arribes a la campanya final, hi ha tota una sèrie de despeses. Per això, hem fet una pòlissa de crèdit, a nom de tres persones de la candidatura, però amb un document privat amb els vint, en el qual l'amortització la farem entre tota la vintena. Això vol dir que l'amortització ens sortirà amb un any o dos màxim, a quatre o cinc mil pessetes cada un, és a dir, que serà una cosa relativament suportable. Tampoc no tenim despeses molt grans, eh. Pot-

ser el problema és que s'ha allargat tant i que arrosseguem despeses de la primera campanya.

—Per acabar, fa més de quaranta anys que es fundà Òmnium. Com creuen que ha de ser el catalanisme avui?

J. PORTA: Ara el discurs del catalanisme té uns reptes molt importants, com el reconeixement exterior. També hi ha el de la interculturalitat, en especial l'impacte que tenen els grans transmissors de missatges culturals que, en veritat, són les grans multinacionals americanes del cinema, la televisió, etc. I hem de veure com encarem la presència de nova gent que ha arribat, i que augmentarà, amb altres tradicions culturals. Com ho podem fer perquè es puguin identificar amb un projecte nacional comú, que respongui a tots els interessos i, sobretot, que la llengua d'intercomunicació sigui la catalana. Aquest repte és clau. Perquè crec que la llengua continua essent un dels elements més clars de la nostra personalitat. Lligat a tot l'anterior, hi ha el repte d'incorporar-nos a les indústries culturals. Aquests són els grans reptes de la cultura catalana al segle XXI.

O sigui que cal un gran esforç per a connectar amb entitats de la societat civil i amb realitats properes a les nostres, com Escòcia, Flandes, el País Basc —per què no? Encara que estigui ara tan embolicat— per buscar complicitats conjuntes i fer sentir la nostra veu a l'Europa que es va construint.

J. ESPAR: Després d'aquest bany... Hi ha un fet històric. La consciència d'aquest país és una ona, puja i baixa. Penso, sincerament, que ara hi ha una nova generació que és impressionantment favorable al país. Potser molts parlen castellà, però no tenen ni una reserva a passar-se al català quan tu te'ls hi adreces. D'aquí la importància de treballar a les escoles. Escola, escola i escola! Però cal ser pacient. Ara bé, o la societat civil recupera el pes i marca el camí als polítics o no hi haurà res a fer. Per això em sap greu no poder anar de bracet amb el senyor Jordi Porta.

J. PORTA: Ja hi anirem, perquè treballarem igualment pel país, això segur.